

Koncepce péče o nadané žáky

**ZÁKLADNÍ ŠKOLA
T. G. MASARYKA
ŠTĚTÍ**

Obsah

1. NADANÉ DÍTĚ	2
2. DIAGNOSTIKA	3
3. STANOVENÉ PRINCIPY A FORMY VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH ŽÁKŮ.....	4
4. PERSONÁLNÍ, METODOLOGICKÉ A MATERIÁLNÍ ZÁZEMÍ PRO PRÁCI S NADANÝMI ŽÁKY.....	6
5. HODNOCENÍ VZDĚLÁVACÍCH VÝSLEDKŮ	7
6. EVALUACE	7

1. Nadané dítě

Nejčastěji je nadání definováno jako soubor schopností, které umožňují jedinci dosahovat výkonů nad rámec běžné průměrně populace. Množství žáků s nadáním se odhaduje na 2-3 %. Nadaný žák může disponovat jedním, ale i několika druhy nadání. Nadaní žáci vynikají svými intelektovými schopnostmi, jsou tvořiví, kreativní a schopni hledat nové cesty.

Nadání lze rozdělit na několik oblastí, kde se jedinec jeví jako nadaný:

- intelektové schopnosti: verbální, početní, paměťové schopnosti,
- specifické akademické vlohy: matematické nadání, nadání pro přírodní vědy...,
- kreativní nadání: jedinec neustále vymýšlí a tvoří nové nápady, materiály...,
- vědecké schopnosti: technické, matematické, jazykové nadání...,
- mechanické schopnosti: talent v umění, vědě, prostorová představivost...,

Všechny tyto druhy se u jedince prolínají a nejsou jasně ohraničené.

Nadané dítě se však může vlivem nedostatku podnětů a problémů k řešení začít nudit a hledat způsoby, jak by se zabavilo. Takové dítě může být ve škole neúspěšné a problémové. Může mít problémy se sociální adaptací, má méně kamarádů - nemá se s nimi o čem bavit, projevuje se jako hyperaktivní, je perfekcionista, nesoustředěný (denní snění), neposlouchá, odmlouvá,

pošťuchuje spolužáky, vykřikuje, nenosí vypracované úkoly, vyhledává konflikty. Až příliš často přicházejí tyto děti do poraden s podlomeným sebevědomím, protože zažívaly řadu selhání, neúspěchů a odmítání. Mnohdy mají problémy s autoritou vzhledem k tomu, že nejsou brány jako rovnocenní partneři.

Práce s nadanými žáky je velmi náročnou a důležitou součástí učitelské profese. Nadaní žáci vyžadují specifické vzdělávací přístupy. Některé nadané děti mohou v oboru, o který se zajímají, obohatit svými znalostmi i učitele.

V naší škole vycházíme při práci s nadanými žáky plně z ustanovení právních norem a metodických doporučení, zejména z § 16 a 17 zákona č. 561/2004 Sb. (Školský zákon), § 27-31 vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „vyhláška“) a Informace MŠMT k rozvoji nadání žáků ZŠ a gymnázií – stručný přehled vybraných podpůrných opatření. S ohledem na koncepci školy, její filozofii a možnosti budeme prioritně podporovat žáky s tzv. obecným nadáním (vysoká úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností). Žáky nadané v pohybových, manuálních nebo uměleckých oblastech budeme podporovat dle dílčích možností školy.

2. Diagnostika

Proces identifikace nadaných žáků bude zpravidla prováděn dle níže uvedeného postupu. Výjimečně lze vytipování žáka provést i jiným způsobem např. budou-li již známy závěry odborného vyšetření ze specializovaného pracoviště.

1. Na 1. stupni screeningové posouzení třídním učitelem, který při svém hodnocení schopností a předpokladů žáka používá jak standardizované posuzovací škály, tak další metody. Na 2. stupni a v případě výuky cizích jazyků provede screening vyučující předmětu, kde se nadání projevuje.
2. Rozhovor třídního učitele, učitele předmětu, ve kterém žák vyniká a speciálního pedagoga s rodiči žáka, poskytnutí informace o zjištěných školy a nabízené podpoře, získání souhlasu rodičů s dalšími postupy (diagnostika, výběr rámce forem podpory).
3. Zpřesnění diagnostiky a vyprofilování individuálních potřeb žáků, případně rozhodnutí o účelnosti vyšetření ve školském poradenském zařízení (speciální pedagog).
4. Týmové zpracování plánu pedagogické podpory, jedná-li se o nadané žáky nebo individuálního vzdělávacího plánu u žáků mimořádně nadaných na základě doporučení školského poradenského zařízení.

Z hlediska kategorií vytipovaných žáků se tak bude jednat o:

- nadané žáky, u nichž budou přijímaná opatření a formy podpory plně v kompetenci školy a předpokladem pro jejich realizaci bude souhlas zákonných zástupců žáka (enrichment, grouping atd.),
- mimořádně nadané žáky, u kterých škola bude aplikovat podpůrná opatření v souladu s doporučeními školského poradenského zařízení (akcelerace, enrichment, grouping atd.).

3. Stanovené principy a formy vzdělávání nadaných žáků

V naší škole upřednostňujeme prioritně následující principy při práci s nadanými:

- sociální začlenění do kolektivu vrstevníků s cílem podporovat jejich sociální vazby a dovednosti ve společnosti;
- individualizace, při které je stěžejní pěstovat v žácích větší odpovědnost za obsah a rychlost, s jakou v učení postupují, a současně vést žáky ke kontrole kvality vlastní práce;
- diferenciaci, při které je kladen hlavní důraz na přiměřenost vzdělávacího programu a učiva charakteristikám těchto žáků;
- dvě učitelky (koordinátorky podpory nadání) budou mít v rámci přímé pedagogické práce skupinu nadaných žáků (Badatelé) ze všech ročníků kromě 1. ročníků, tato skupina bude mít jednou týdně společné tři hodiny zaměřené na badatelství, projekty, konstruktivistické přístupy, řešení problémových úloh (za předpokladu plnění výstupů švp svého ročníku).

Práce v běžné třídě:

- možnost výběru doplňkového materiálu (úlohy podobného typu, možnost procvičování),
- možnost výběru alternativního materiálu (úlohy z podobných oblastí, z podobného okruhu učiva, ale o něco náročnější),
- možnost výběru alternativních činností (pokud ovládá dané učivo, může si vybrat jinou činnost a rozšiřovat svůj zájem o tuto oblast – využívá boxy ve třídách, literaturu na chodbách),
- vrstevnické vyučování,
- využití metody MMM (úkoly s odstupňovanou náročností – musí splnit, měl by, mohl by), která talentovaným žákům dává možnost růstu,

- vytvoření dohody mezi žákem a učitelem (o učebním postupu a obsahu samostatné práce včetně formy výstupu) + ujasnění pravidel chování ve třídě během práce ostatních žáků (nesmí být rušeni),
- skupina několika nadaných v rámci jedné třídy (práce na společných projektech, možnost konfrontace, diskuze atd.),
- zaměření se na obohacování učiva (možnost odnést si nové poznatky),
- pro lepší soustředěnost si mohou žáci v každé třídě vzít hluchátka nebo žakovskou kancelář.

K práci vytváříme materiální, organizační a tvůrčí podmínky, mezi používané formy práce patří zejména:

1. akcelerace jako proces urychlování vzdělávacího procesu (přeřazení do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku, výuka vybraného předmětu o ročník výše),
2. enrichment jako proces obohacování, rozšiřování a vyšší náročnosti učiva (v rámci podpůrného opatření 1. stupně u žáků vytipovaných školou ve smyslu §27 odst. 1 vyhlášky a v rámci IVP u žáků mimořádně nadaných ve smyslu ustanovení §27 odst. 2 vyhlášky),
3. grouping jako proces seskupování žáků podle jejich schopností.

Nad rámec vyučovacích hodin formou rozšířené nabídky aktivit určených vytypovaným žákům (příprava a účast na soutěžích a olympiádách, kroužky zaměřené na podporu nadání, rozvoj pomocí speciálních her, deskových her a počítačových programů apod.).

Metody a formy výuky podporující nadání:

- podnětné působení vyučovací hodiny na žáka,
- spád vyučovací hodiny, dobrá organizační promyšlenost a realizace,
- účelné střídání odlišných metod výuky ve vyučovací hodině,
- aktivizující strategie, kooperativní a skupinové formy výuky,
- projektově a tematicky orientované aktivity,
- vzdělávání v souvislostech, mezipředmětové přesahy,
- zapojení odborníků do výuky,
- tandemová výuka,
- mezinárodní aktivity (např. zahraniční výjezdy žáků),
- exkurze, výlety, kulturně založené akce zasazené do vzdělávacího rámce školy,
- účast žáků v soutěžích a olympiádách.

- spolupráce s vysokými školami, středními školami a firmami,
- využití diferencované výuky s odstupňovanou náročností,
- podpora samostatné a individualizované výuky zaměřené na svobodný rozvoj tvořivých možností dítěte, snaha o respektování potřeb, zvláštností a zájmů žáka,
- rozvoj kritického myšlení a tvořivosti,
- podpora práce s chybou,
- vytváření a práce s myšlenkovými mapami,
- divergentní úlohy a trénování schopnosti argumentace,
- problémové vyučování (problémové úlohy, úlohy s nejednoznačným zadáním, učení se na výjimkách z pravidel apod.),
- podpora experimentování a pozorování různých jevů, badatelské práce,
- víkendové aktivity pro nadané žáky a jejich rodiče,
- prezentace činností Badatelů před spolužáky a rodiči,
- spolupráce s badatelskou akademií BADATEL (Badatelská Akademie Děti Anektovaných Talentem Energií Lidskostí).

4. Personální, metodologické a materiální zázemí pro práci s nadanými žáky

Na plnění koncepce se podílí kooperativně tým pracovníků školy – koordinátoři podpory nadání, třídní učitel, učitelé vybraných předmětů, speciální pedagog, ředitelka školy.

V rámci metodologického zázemí bude škola čerpat jak z rezortních zdrojů a institucí (MŠMT ČR, ŠPZ, Ústecký kraj, koordinátor podpory nadání NPI apod.), tak z nezávislých organizací (Mensa apod.), a dalších zdrojů (www.nivd.cz, www.rvp.cz, www.nuv.cz, www.talentovani.cz, www.nadanedite.cz, www.proskoly.cz atd.)

V krátkodobém horizontu se při plnění úkolů vyplývajících z koncepce škola zaměří především na:

- podporu vzdělávání všech pedagogických pracovníků školy v oblasti práce s nadanými žáky,
- rozšíření portfolia diagnostických nástrojů pro identifikaci nadaných žáků,
- efektivnější prezentaci nabízených služeb (informace pro zřizovatele, odbornou i laickou veřejnost),
- zpřehlednění portfolia materiálů a pomůcek, kterými škola disponuje, a které jsou určeny k využití k práci s nadanými žáky interně pedagogickými pracovníky, případně zápůjčkou pro rodiče.

5. Hodnocení vzdělávacích výsledků

- individuální (především slovní) hodnocení žáků učitelem,
- formativní hodnocení,
- sebehodnocení,
- možnost kombinovat různé formy hodnocení (sumativní, formativní) pro zvýšení efektu individualizace,
- interní a externí testování,
- plánování činností s jednotlivými nadanými a pravidelné konzultace nad jejich naplňováním.

6. Evaluace

Podpora nadaných žáků bude sledována při hospitační činnosti, dále pak na průběžných poradách a metodických setkáních. Sami učitelé průběžně vyhodnocují a reflektují efektivitu nastavených opatření pro rozvoj nadání konkrétního žáka. V případě potřeby nastavují změny a jiné postupy po dohodě se speciálním pedagogem a ředitelkou školy.

Ve Štětí dne 1. 9. 2024

PhDr. Bc. Gabriela Hrušková, ředitelka školy